UREDNIŠTVO I UPRAVA
u TRSTU, via Terre Bianca 21, I. p.
Telefon: brzi 90-240

Pisma, rukopisi, neraspodani brojevi i novac šalju se na naslov:
„Gore srca !"
PAZITI u Slomenika
III
TRST, via Terre Bianca 21 I. p.

GORE SRCA!

VJERSKI LIST ZA ISTRU.

Poštarina plaćena u gotovom
Spedizione in abb. post. (II gruppo)

Cijena za, pojedini broj 4.— lire,
u Jugoslaviji 2.— dinara.
Pretplata: za svaki mjesec 10.— lira
u Jugoslaviji 5.— dinara.
Oglasi stoje 10.— lira za svaki
milimecar visine u širini 1 stupca.

Godina I. br. 3. Izdaje: Književno društvo Sv. Mohora za Istru. Izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. U Trstu, dne 1. svibnja 1946.

NUTARNJA IZGRADNJA

U ovo poslijeratno vrijeme govori se potpunim pravom o potrebi ponovne izgradnje mostova, cesta, željeznica, parobroda, tvornica itd. Bez toga ne može doći do blagostanja.

Ali osim te vanjske izgradnje potrebna je također nutarnja izgradnja nas samih. Treba da ljudi postaju sve bolji. Uzalud bi se sjajaci trudilo oko obradjivanja zemlje, ako bi im susjedi uništavali ili krali plodove. Uzalud imade obitelj dovoljno hrane i novca, ako su njezini članovi rasipni te se među sobom neprestano svadjaju ili neće niti da govore jedan s drugim. Uzalud države stvaraju dobre zakone, ako nemaju dobrih činovnika. U predratnoj Jugoslaviji bilo je mnogo izazovoljstva zbog slabe uprave i korupcije. Glavni je razlog bio bez dvojbe u tome, što je bilo mnogo nesavjesnih i nepoštenih činovnika.

Kao što se ljudi razlikuju po licu, temperamentu i mišljenju, tako se razlikuju također po čudorednosti. Jedni bi i čisto zlato vratili onome, tko bi ga izgubio, a drugi bi mu i željezo ukrali, ako bi mogli. Imade marljivih i trljeznih ljudi, a imade također ljenčina i pijanica. Imade muževa i žena, koji žive u ljubavi i vjernosti te skrbe za svoju djecu, a imade i takovih, koji se mrze, nevjerni su te zanemaruju djecu (ili uopće neće da je imadu). Takvih bismo razlika u čudorednosti mogli nabrojiti na stotine.

Da li će kada postati svi ljudi *savršeno* dobri? Nikada — jer je sama čovječja narav sklona na zlo i podložna raznovrsnim strastima. Isus je govorio o kukolju, koji raste među pšenicom sve do žetve t. j. o zlim ljudima među dobrim sve do svršetka svijeta. Ali, iako nije moguće da svi ljudi postanu savršeni, ipak se možemo savršenosti sve više približavati. Ljudi mogu postajati sve bolji. I što bude više u tomu napredovali, to će biti bolje ne samo za pojedince nego i za čitavu narodnu zajednicu.

Zato je potrebno da osim za vanjsku izgradnju skrbimo također za nutarnju, to jest za poboljšavanje nas samih i drugih ljudi. A u tomu treba da suradjuju također crkva i država. Za uzgajanje ljudi može bez dvojbe učiniti mnogo također država putem svojih zakona i škola. Ali svakamo ona ne može doprijeti. Sve zločine, izrabljivanja, nemarnosti, uvrede, zanemarivanja dužnosti itd. nije moguće zaprijećiti zakonom i školom. Zato je potrebna i dragocjena također pomoć crkve, koja skrbeći za drugi-svijet vodi također k dobru na ovom svijetu. Ona zalazi svojim uplivom i svojim naravnim i vrhunaravnim uzgojnim sredstvima također u privatni obiteljski život i do dna čovječje savjesti.

U zadnjem su strahovitom ratu bili mnogo uništeni izvori privrede, dotično blagostanja. Ali isto je tako među ljudima mnogo snižen stupanj čudorednosti i osjećaj osobne odgovornosti. Kako je vanjska i nutarnja obnova u uskoj vezi, potrebno je sada još više negoli ikada da radimo također za unutarnju izgradnju ljudi.

O VJERONAUKU

Zašto treba vjeronauk učiti i u gimnaziji ?

(Razmišljanje za roditelje.)

Mnogo toga se može pisati o vjeronauku, a za to će biti uvijek prigode u ovom listu. Ovaj put samo odlučio razložiti gore postavljeno pitanje, zašto i u gimnaziji treba učiti vjeronauk.

Mi smo svi usisali nauku o nasoj vjeri skupa s majčinim mliječkom. Bog nam je bio veliki Otac, koji se brine za sve ljude, kao što se ne zemaljski ptac brinuo za nas. Sve smo vjerovali, što su nam naši stariji govorili o Bogu i svecima, pa i ono o svetom Nikoli, kako noću ide od prozora do prozora i dijeli svoje darove gunei čarape i cipele dobroj djeci. O, blaženo ono doba, kad smo živjeli u carstvu djetinje inaste. U tom carstvu bilo nam je sve blistavo i zlatno.

Ali, jao! Jednoga dana smo doznali, da nije sve onako, kako nam govore. Doznali smo, da nas varaju i s darovima svetog Nikole. Taka više nismo sve odmah vjerovali i počeli smo sumnjati o svemu, što smo od prije znali.

U još većoj mjeri pojavi se ta sumnja, kad se djecak i djevojcica razvijaju u mladica i djevojku, to jest u doba od 14. do 18. godine. Tada se covjek smije sam sebi, kako je lani mislio, jer svake godine misli sve zrelije i pametnije. To se zbiva kod svakoga, a napose kod onih, koji dalje uče, to jest koji pohadjaju gimnaziju. Tako se razvija svako znanje: najprije djetinja vjera, zatim djetinja sumnja, pa još ozbiljnija sumnja na prelazu u mladenačko doba, koju onda otklanja solidna pouka.

I znanje o Bogu prolazi kroz te klance, kao i svako drugo znanje. Stoga je potrebno imati u godinama gimnazijskih nauka solidnu pouku o Bogu i vjeri, kao i o svim drugim stvarima.

Zašto odrasli poljoditeljac ne misli, da je poljoditelstvo samo igranje i plandovanje po zelenim prolječnim poljanama, niti samo vesela žetva i trgadba, kojoj se je kao dijete toliko radovao? — Zato, jer je poslije djetinjeg plandovanja dosla u svoje vrijeme ozbiljna pouka o obradjivanju i gnojenju zemlje, o navrtanju i obrezivanju i o svim drugim lakim i teškim poljodjelskim poslovima.

I o Bogu treba da dodje pouka, koja će biti ozbiljnija i dublja od one u doba djetinjstva. Ozbiljna pouka u zreljim godinama otvara oči našega duha i nama postaje jasno, da Bozja čudesa ne postoje samo u djecjoj mašti, nego da nas ona stvarno okruzuju na svakom koraku. Božje cudo je cvijet, što cvate u proljeće, Božje čudo je sjeme, koje klije i ras'e, Božje čudo je pcela i vo'. magarac, a najveće je Božje cudo sam covjek s divnim ustrojstvom svoje duše i tijela. Kao što se kocači ure ne bi nikad bilo složilo bez ruke vještaka urara, tako se sve te krasote oko nas ne mogu zamisliti Bez Stvoritelja, koji je nada sve divan, mudar i moguc. Ozbiljna vjerska pouka u zreljim godinama budi u našoj dušj novo divljenje Božjim krasotama, koje je mnogo veće od onog divljenja, kojim smo kao djeca slušali priče o andjelima i svecima. Odrasao je covjek pri tom svjestan, da se to postivanje Boga temelji na stvarnosti, koju on sam svojim očima gleda oko sebe, i da to nije samo priča za djecu.

Eto, dakle, zašto treba učiti vjeronauk i u gimnaziji! — Zato, da nas ne lišimo na zgradu nego razumljevamo vidljivo Društvo, koje je prije 1900 godina ustanovio Isus Krist, Sin Božji, sa zadaćom da nastavlja do konca svijeta njegovo spasonosno djelovanje. «Bog hoće, da se svi ljudi spase i dodju do spoznanja istine» (1 Tim. 2, 4). Zato je Isus ustanovio sv. Crkvu, da propovijeda njegovu nauku te dijeli njegove milosti i da tako vodi ljude u život vječni.

Katolička je Crkva dakle zajednica svih kršćana, koji vjeruju u Isusov nauk, primaju njegove sakramente i slušaju od njega postavljene poglavare sv. svetira Oca, pape Papom na čelu. Isus je postavio za poglavare svojoj Crkvi apostole i po njima biskupe i svećenike. Pošto je htio da bude njegova Crkva monarhički uređena, postavio je za prvoga izmedju svih apostola sv. Petra, kojemu je izručio vrhovnu vlast u Crkvi. Sv. Petar bio je kroz kojih 25 godina biskup u Rimu, gdje je i umro. Poslije njega svaki zakoniti rimski biskup ujedno je nasljednik sv. Petra kao vidljive glave Crkve i namjesnik njezine nevidljive glave, naime Krista Gospodina. Već od najstarijih vremena rimski biskup nosi i drugi naziv «Papa», a to znači Otac, to jest duhovni otac svega kršćanstva.

Sveti Otac Papa i s njime sjedinjeni biskupi Isusa Krsta, koja naučava, a svi ostali kršćani Crkva, koja sluša. A Crkva, koja uči i ona, koja sluša, sačinjavanju zajedno tako zvano mistično, to jest tajnstveno, duhovno tijelo Kristovo, o kojem tako lijepo piše apostol Pavao: «A vi ste tijelo Kristovo i pojedini udovi» (*prva poslanica Korinćanima 12, 27*).

L. J.

Život s crkvom

Druga nedjelja po Uskrsu

(Dne 5. svibnja.)

*** U uskrsno vrijeme — od Velike subote do subote pred nedjeljom Presv. Trojstva — raduje se Crkva na posebni način zbog velikog dobra, što nam ga je priskrbio Isus svojom smrću i svojim uskrsnućem. Zato se i čita u to vrijeme u prstolovlju (prefaciji), da je pravo i spasonosno pjevati Bogu hvalu, jer je «žrtvovano naše vazmeno Janje Isukrsto, koji je uzeo grijehe svijeta te je snašu smrt uništio svojom smrću i svojim je uskrsnućem obnovio naš život».**

Isus je vidio, da smo potrebni duhovne obnove i otkupljenja pa nam se je eto smilovao. Zato i počinje sv. misa druge nedjelje po Uskrsu riječima: «Milosrdja je Gospodnjega puna zemlja; riječu Gospodnjom utvrdjena su nebesa, aleluja, aleluja. Radujte se, pravednici u Gospodinu, čestitima dolikuje pohvalao.

U POSLANICI te nedjelje govori nam Crkva, riječima bl. Petra apostola, neka idemo za Isusom, jer on nije učinio ni jednog grijeha ni prevare i jer je on sam svojemu tijelu ponesao naše grijehe na drvo, da mi umremo grijesima, a živimo pravdi (milosti), i jer je on «izljječio nas, koji smo bili prije izgubljeni kao ovce, a sada smo se eto obratili k pastiru i čuvaru svojih duša».

Misao o Isusu pastiru i nama, njegovim ovčicama, naglašuje nam se posebice u EVANĐELJU te nedjelje (po Ivanu 10, 11-16). Isus se naziva našim «dobrim pastirom, koji spolaže svoj život za svoje ovce. On ponajo nas dobro, te osjeća prema nama tako veliku ljubav, da je i svoj život dao za nas.

Svećenici mole u ČASOSLOVU (BREVIJARU) toga dana ovako: «Ustao je dobri pastir, koji je dao svoju dušu za svoje ovce te se je udostojao umrijeti za svoje stado. Krist koji je ustao od mrtvih, ne umire više, smrt mu neće više gospodariti, jer kad je umro za grijeh, umro je jedampu't, a kad živi, živi za Boga, aleluja !»

Treća nedjelja po Uskrsu

(Dne 12. svibnja.)

I u toj se nedjelji raduje Crkva zbog Isusova uskrsnuća. To se pokazuje već u prvim riječima sv. mise: «Poklikni Bogu, sva zemljo, pjevajte psalme imenu njegovu, aleluja; dajte mu hvalu sa slavom, aleluja, aleluja, aleluja. Recite Bogu: kako su uzvišena djela tvoja, Gospodine! Radi velike slave tvoje moraju ti se pokloniti i neprijatelji tvoji.»

U POSLANICI (bl. Petra apostola) **opominje nas Crkva, neka se suzdržimo tjelesnih požuda, koje vojuju protiv duše i neka se pokoravamo vlasti, sjer tako je volja Božja, da neznanje ušutkamo «dobrim djelima» — mi skao slobodni (od grijeha), a ne kao oni, koji žive u grijehu pa im je «sloboda samo pokrivalom» zloće.**

U EVANĐELJU (po Ivanu 16, 16 do 22) **govori Isus, da će doskora (40 dana poslije uskrsnuća) poći k svojemu Ocu nebeskomu u vječnost. Poslije toga će njegovi učenici doživjeti teške dane, «plakat će i jaukati», dok će se svijet radovati, ali ne smiju zbog toga očajavati, jer će se njihova žalost okrenuti u radost. I ta će njihova radost, kada dodje, ostati trajna, vječna, jer je «nitko neće uzeti» od njih.**

U ČASOSLOVU čitaju se uz ostalo i ove riječi: **«Dostojan si, Gospodine, da uzmeš knjigu i da prelomiš njezine pečate, jer si bio ubijen i otkupio si nas Bogu našemu, aleluja! Učinio si od nas kraljevstvo i svećeništvo Bogu našemu — u svoju krv, aleluja!»**

Kod VEČERNJE u nedjeljama poslije **Uskrsa pjeva se ovako:**

«Naš vazam odazvi Isus je,
Naše Janje vazmeno.
I čistim ljudskim dušama
Neokaljani, čisti kruh.

O rajska žitvo imanska,
Što pakao pokorila.
Što pretrgla si smrtnj vez
I dar život donijela !

Da budeš vazda, Isuse.
Veselje naše uskrsno,
Preporodjene izbavi
Od grijeha smrti ufasne.»

APOLOGETSKI KUTIĆ

Za vjerovanje je potrebna također dobra volja

U prošlom smo broju razmotrili, kako se po svijetu vidljivom mora zaključiti, da postoji Bog nevidljiv, kao što se po zapuštenoj kući može sa sigurnošću zaključiti, da su nekada bili ljudi, koji su je sagradili.

Danas računaju učenjaci pomoću ogromnih dalekozora, da je u svemiru prihližno jedna milijarda (tisuća milijuna) zvijezda. Sve se one privlače medju sobom, ali se ne priviku, nego putuju kroz beskrajni svemirski prostor već kroz tisuće i tisuće godina u savršenom redu. Odakle taj red? Ako dodje pas u ljepo uredjenu sobu, on na opaža, u njoj red, ali ga opažamo mi koji smo razumna bića. Još razumnije mora biti biće, koje je sav svemirski red tako divno stvorilo. Gdje su prirodni zakoni, ondje mora biti i zakonodavac. Nije čudo što većina učenjaka, osobito astronoma, vjeruje u Boga, osobnoga i beskrajno razumnoga.

Još bismo mogli iznesti mnogo dokaza, da postoji Bog. Ali već sada trebe naglasiti, da ni najsigurniji dokazi ne koriste, ako tko nema dobre volje da prihvati istinu. Dokazivati se može sa uspjehom samo onomu, koji je ponizno spreman prihvatiti dokazanu istinu. Nekoga su mučile sumnje pa je ponizno molio ovako:

«Oče svjetlosti !
Duboka tama često leži na mojoj duši.
Tako me tište zagonetke Tvojega svijeta.
Toliko patnja vidim u Tvojim stvorenjima,
toliko zla, toliko grijeha.
Tako neistraživi su ni Tvoji putovi,
taku mi se besmislen često čini čovječji život.
Ali ipak: Ti jesi !
Ti vladaš čitavim svijetom.
Tvoja sveta volja je iza svega zbivanja.
Bez Tvoje volje ne pada ni vrabac s krova,
ni vlas s naše glave.
Ti jesi !
Tvoju ljepotu gledam na licu stvorenja,
Tvoj odraz u plemenitim ljudskim dušama.
Tebe doživljavam u dubinama svojega duha.
Tvoju ruku osjećam u odlukama moga života.
Tvoja lice gledam u Tvojemu Sinu.
Ti jesi !
Ja vjerujem u Tebe.
Pomozi mojoj nevjeri !
Ako Te ne vidim, onda daj da Ti se klanjam,
Tebi zakrivenom Bogu !
Ako Tvojih puteva ne razumijem, onda govori Ti meni !
Daj, da mi sve stvari navještaju Tvoju moć,
Tvoju naredbenost !
Oče svjetlosti !
Daj mi, vjero, vjere radosne, čvrste, stalne.
Amen.»

Smrt Oca Muckermanna

U Sviearskoj se umro poznati njemački isusovac Frederick Muckermann. Otac Muckermann bio je jedan od najjačih protivnika Hitlera i nacističkog režima u Njemačkoj. Hitler i Goering bili su ga pozvali na sastanak s namjerom da ga sklonu na popuštanje i na promjenu držanja prema nacizmu. On im je odgovorio, da se ne želi sastati sa zločincima. Borba je bila jasna. Prorjana od vlasti, bježi u emigraciju. U Nizozemskoj uredjuje podzemne novine Deutscher Weg. Nekoliko sati prije njemačke okupacije Pariza, napao je preko radija nacističku ideologiju, a zatim je uspio sakriti se u jednom malom mjestu, gdje je napisao knjigu: «Čovjek u vrijeme tehnike». Bolestan prebacio se je u Svicarsku, gdje je napisao svoju zadnju knjigu: prikaz ideja ruskog filozofa Vladimira Sergejevič Solovjeva.

Njegovom smrću gube njemački katolici, a i citav misaoni svijet Evrope, covjeka izvanrednih duševnih sposobnosti i najboljeg poznavaoca problema današnjice, promatranih s duhovnog gledišta.

O.A.B.

POZIV RADI PREHRANE ČOVJEČANSTVA

Sveti otac Papa uputio je 6. travnja ov. g. preko radija očinski poziv cijelom čovjecanstvu u pitanju prehrane mnogih naroda i žurne pomoći, koju je potrebno pruditi izgladnjelom čovjeku. U svom govoru iznio je papa sve teškoce, sva zapreke, sve uzrpke, koji su doveli do toga, da je glad zahvatila mnoge narode, u kojima mnogo milijuna ljudi vapije za kruhom, što ga nemaju, a mora im se dati. Budući mir ovisi o tome, hoće li se pitanje prehrane na vrijeme riješiti. Svi smo dužni pridonijeti svoj prilog u tom radu. Bogati narodi, koji nisu osjetili ratna pustošenja, podvrgli su prvi, da se odazovu svetom pozivu pomoći svoga bližnjega. Papa je završio govor ovim riječima:

«Svi vi, pojedinci i narodi, koji imate mogućnosti na ovaj ili onaj način da pomognete vašoj braći, poslučajte riječi Proroka: «Podijeli svoj kruh s gladnim» (Is. 58, 7).

«Uprite svoj pogled u visine: ne samo gladni na ovoj zemlji pružaju u ovaj cas prema vama ruke i une prošnje; sam Krist traži od vas kruha, koga trebaju njegovi siromasi».

«Svaki komad kruha, koga date njima, Njemu je dan. Svaki komad njima prikraćen, Njemu je prikraćen...».

«Nesretni za uvijek oni, u čijim će ušima odjekivati strašna osuda: Odlazite od mene prokleti, ... jer bijah gladan i nijeste mi dali jesti». (Mat. 25, 41-42).

Blaženi oni, koji će čuti Božanske riječi, beskrajno slatke: «Dodjite blagoslovljeni Oca mojega... jer sam bio gladan i nahranili ste me...» (Mat. 25, 34-35)

STO JE CRVA?

Mi obično zovemo crkvom zgradu, u kojoj se kršćani sakupljaju na molitvu; no kad u apostolskom vjerovanju kažemo: «Vjerujem u svetu Crkvu katoličku», ne mislimo na zgradu nego razumijevamo vidljivo Društvo, koje je prije 1900 godina ustanovio Isus Krist, Sin Božji, sa zadaćom da nastavlja do konca svijeta njegovo spasonosno djelovanje. «Bog hoće, da se svi ljudi spase i dodju do spoznanja istine» (1 Tim. 2, 4). Zato je Isus ustanovio sv. Crkvu, da propovijeda njegovu nauku te dijeli njegove milosti i da tako vodi ljude u život vječni.

Katolička je Crkva dakle zajednica svih kršćana, koji vjeruju u Isusov nauk, primaju njegove sakramente i slušaju od njega postavljene poglavare sv. svetira Oca, pape Papom na čelu. Isus je postavio za poglavare svojoj Crkvi apostole i po njima biskupe i svećenike. Pošto je htio da bude njegova Crkva monarhički uređena, postavio je za prvoga izmedju svih apostola sv. Petra, kojemu je izručio vrhovnu vlast u Crkvi. Sv. Petar bio je kroz kojih 25 godina biskup u Rimu, gdje je i umro. Poslije njega svaki zakoniti rimski biskup ujedno je nasljednik sv. Petra kao vidljive glave Crkve i namjesnik njezine nevidljive glave, naime Krista Gospodina. Već od najstarijih vremena rimski biskup nosi i drugi naziv «Papa», a to znači Otac, to jest duhovni otac svega kršćanstva.

Sveti Otac Papa i s njime sjedinjeni biskupi Isusa Krsta, koja naučava, a svi ostali kršćani Crkva, koja sluša. A Crkva, koja uči i ona, koja sluša, sačinjavanju zajedno tako zvano mistično, to jest tajnstveno, duhovno tijelo Kristovo, o kojem tako lijepo piše apostol Pavao: «A vi ste tijelo Kristovo i pojedini udovi» (*prva poslanica Korinćanima 12, 27*).

L. J.

POSLJEDICE RATA

Poljska. U ovom ratu izgubila je Poljska oko 6.000.000 svojih stanovnika, od kojih 200.000 u sampj Varšavi. Za vrijeme ustanka u Varšavi umrlo je 30.000 djece. Ispod porušenog grada nalazi se još 150.000 lešina. Preko milijun djece ostalo je bez roditelja. Smrtnost kod novorodjenčadi prelazi 50%. U 30% slučajeva imaju novorodjena djeca premalenu težinu. Uz to je ogroman broj ratnih invalida, žena i muževa izazlih iz koncentracijonih logora, koji su potpuno oslabljeni. Zarazne bolesti, a naroči. to sušica, šire se naglo. Prema statistici od mjeseca prosinca prošle godine 50% poljskog stanovništva načeto je sušicom, a 60.000 boluje od tuberkuloze kostiju.

Bivši predsjednik Sjeverne Amerike Hoover, prikupljajući podatke o prehrambenom stanju Evrope, svratio se je i u Poljsku. Prije nego je napustio Varšavu izjavio je, da je prehrambeno stanje Poljske najteže u cijeloj Evropi. On je rekao, da se 2.600.000 poljske djece nalazi u najtežem stanju, te pokazuju veliki nazadak u rastu i razvitku usljed pomanjkanja potrebne hrane.

Predsjednik poljske vlade Bierut, prilikom posjete Hoovera, primio je novinare, te im izjavio, da je pomoć UNRRE Poljskoj nedovoljna. «Zemlji je potrebno prije svega žitarica, mašnoća i mesa. Manjak potrebne pšenice iznosi preko milijun tona. Kao posljedica slabe ishrane, oštećeno je preko 80% djece tuberkulozom».

Herbert Hoover odaslao je poziv za prihvacanje jednog svjetskog plana za pomoć nedovoljno ishranjenoj djeci. Naglašujući, da budućnost svijeta ovisi o fizičkom stanju naših generacija, rekao je Hoover. «Akp se može organizirati opci plan pomoći, svakako je najvažnije organizirati što bolji plan za pomoć milijunima djece, koji gladuju u Evropi. Oni sacinjavaju tako reći temeljnu snagu za obnovu nove Evrope i njihov povratak u normalni život potrebniji od bilo kakove obnove industrijskih uredjaja. Djeca ne mogu dalje čekati svoju fizičku obnovu, koja mora biti ostvarena odmah».

PROPOVIJED

koju je govorio sveć. Božo Milanović u Bermu prigodom proslave 16.godišnjice smrti Vladimira Gortana (dne 21.X.1945).

Draga braćo u Kristu !

Došli smo ovamo sa raznih strana Istre, da proslavimo uspomenu Vladimira Gortana. Njegova je smrt pred 16 godina značila mašlje nad svima nama, nad cijelim našim potlačenim narodom pa je zato tada uzmemirila duhove po čitavoj Istri i još dalje - u Jugoslaviji. On je umro, kako je svima poznato, kao dobar kršcanin, jer je prije svoje mučeničke smrti primio svete sakramente. Zato je i posve pravilno, što današnja proslava počinje u crkvi sa svetom misom, koja je prikazana Bogu za njegovu dušu.

Tako nam se prije svega pruža prigoda, da na ovoj breužiku, koje je on odrastao, zahvalimo Bogu na tomu, što smo nakon tolikih ratnih strahota ostali barem mi na životu, nakon što ih je u teškoj ratnoj buri i olujj i u nasoj Istri na tisuće pošlo sa ovoga svijeta. Osim toga imademo još više zahvaliti Bogu što smo sačuvali napokon naše narodne slobode. Otkada je naš narod došao u Istru, nije nikada mogao da vlada sam nad sobom, a u tim stoljećima i stotinama godina nije nikada bio tako pritiskan kao što u vrijeme zadnjih 25 godina. Ali eto Bog je ponizio ohole, a uzdignuo ponizne i doveo nas do toga, da se možemo bez straha ovdje sastati i dati oduška svojoj slobodi, koje je tako dugo bio bilo potlačeno. To se sve nije dogodilo bez volje Božje. Zato se prije svega moramo zahvaliti Bogu Svemogućem i Vječnomu, kojega moć sije od jednoga kraja svijeta do drugoga i prid kojim je 1000 godina kao jedan dan. Na tu zahvalu ujedinjuju nas također riječi iz prefacije o svetoj misi, koja nam govori: «I ovim nas dostojno i pravedno pravo i spasonosno da mi vazda i posvuda tebi zahvalljujemo, Gospodine svete, Oče Svemogući, vječni Bože».

(Nastavak na 2. str.)

SVIBANJ

(Iz pjesme od isusovca Milana Pavslića.)

Svibanj baca sag od cvijeta
Poljem, šugom, stazom, dragom,
Tajno, nbo cvjetnim sagom
Gospa šeta;
Iznad šuma, trcva, njiva
Milost taj se s ruke liva.
Sunce joj je kruna sveta.

Klanjalu se zelen-grane.
Povija se ušlev mladi,
Dahom ruža labor kadi
Na sve strane.
Dokle slavuj napjev mijenja
Malcć slatka pozdravljenja
Ispod šume začarane.

Glasi zvona ječe, zuje
Ko da slavno čislo polu
Dirajući dušu moju;
Kad ih čuje,
*Mah**) *na usnet Majci hiti,*
Ruku njenu ljubi, grli
Pjevajuci Aleluje.

Moje dilete, Majka veli,
Stoput liepši svibanj ima.
On je tebi u najdraže
U nih bijeli
Sa visina golub sleti,
Taj u kljunu donese ti,
Otac s tobom uvijek želi.

*) Odmah.

U obranu hrvatskog istarskog svećenstva

U obranu naših svećenika proti protuslačkim napadajima nekojih talijanskih novina zbog spomenice, izručene savezničkoj komisiji za razgraničenje, počeli smo u prošlom broju našega lista objavljivati nekoje dokumente iz god. 1921. Međutim je napao hrvatsko i slov. svećenstvo također jedan talijanski »katolički« list u Julijskoj Krajini. Najbolje ćemo svima odgovoriti, ako nastavimo sa objavljivanjem službenih crkvenih izvještaja, poslanih »Biskupskom Ordinarijatu u Trstu.

U »Zborniku«, izašlu hrv. i slov. svećenstva Julijske Krajine i to u'br. 4.5 iz god. 1921, čitamo na str. 101 i 102 iz službenog izvještaja buzetskog dekanata:

V.

»Na 30. t. m. od 3-5 s. učinili su fašisti popis župnoj, vandalski posjet. Posli, je što su me dobro nabili, na oči kr. karabinjera, nastavili su mi ona prsa samokresa i nahali mi sa bombom nad glavom i uništili mi veliki broj knjiga (preko 400-500) u vrijednosti od preko 2000 lira. Uništili su mi dvije velike krasne slike u vrijednosti od 400 lira i jednu manju sliku. Uzeli i uništili pečate župnog i dekanskog ureda, zapalili dvije knjige misnih intencija, uništili su i zapalili također mnogo tiskanica, i papira. Istočili su mi preko 200 l vina u vrijednosti od najmanje 200 lira i oko 60 l octa u vrijednosti od 60 lira.

Nisu mi naši najmanje stvari (kako je drugi dan pisala »Era Nuova«) »di propaganda« a ni drugih, jer da su naši, bi mi bili odmah predbacili, ako su pak naši neka pokažu. Njihove riječi su lažne upravo tako, kako su njihovi čini vandalski. Iz župnog stana vodili su me u crkvu, po putu tamo i natrag bio sam od fukare buzetskog gradića pošteđen sa najljepšim pjesmama, riječima i povicima novodobne civilizacije i kulture. U crkvi uništili su »Slavet« i sve knjige i note na orguljama.

Suvišno je spomenuti, da sam bio i prije i poslije provociran osobito »civil-ziranom« pjesmom »e per i s'ciavi e comunisti« te sa klicanjem »abbasso i s'ciavi«, »abbasso i preti« itd.

»Fašisti »tudji« (kažu da su došli iz Pirana), dali su mi ultimatum, da moram u 48 s napustiti Buzet i ići u Jugoslaviju, dodali pak mi nisu dozvolili otići te me držali interniranog u župnom uredu od onog dana do petka o podne.

To i sve drugo, na oči i znanje kakabinjera.

Ne mislim od onog dana dalje niti cu više ostati.

Ako sjećam prevještora biskupa na ono što sam mu par puta usmeno govorio i mnogo puta pismeno poručio, čini mi se, da ne treba da opširno izrazim moja čuvstva velike boli. Sto takva nismo mislili nikada doživjeti.

Molim dimisegriales i potvrdu o službovanju te neka izvoli, odmah poslati nasljednika, da mu predaru župni i dekanski ured U slučaju da prečasni ordinarijat ne bi htio izdati dimissorijales, otišli bi svećenici bez njih.

»Dekanski ured u Buzetu, dne 16. svibnja 1921«

Dekan:
Ivan Flego, v. r.

(Nastavit će se)

Kronika župe Beram

u Istri

Na jednom kamenu crkve u Bermu uklesan je glagoljicom ovaj napis: »143 i 1 bja zidan sti (sveti) Martin...« Dakle župa Beram, po starinski Bjerum, bila je ustanovljena god. 1431

Imena svećenika, koji su najprije služhovali u Bermu, zapisana su na glagoljskom, rukom ispisanom misalu iz god. 1475 i na glagoljskom obredniku (rituału) iz 16 stoljeća. Te se knjige sada čuvaju u sveučilišnoj knjižnici u Ljubljani pod br. 161 i 162, a prenesene su tamo iz knjižnice baruna Zoisa, kranjskog vlastelina, koji ih je spasio u Vrijeme reformacije. Tada su bile unistene beramske matične knjige, ispisane dq god. 1689. Do one godine bile su sve župne knjige u Bermu pisane glagolskim slovima.

Od župnih knjiga, koje su sačuvane u Bermu najstarija je knjiga krštenih, koja počinje sa danom 29. IX godine 1689. Prvi je u njoj upisan Težaković Mihо od Martina i Ivane.

Najstarija od sačuvanih knjiga umrlih počinje sa danom 3. VII 1770. Prvi je upisan u njoj Rušac Juro od Mata.

U najstarijoj sačuvanoj knjizi vjenčanih upisanih su najprije — dne 25.IX 1770 — zaručnici Cvitan Miho od Antuna i Cvitan Agata pok. Ivana.

Evo popisa dosadanjih beramskih svećenika sa godinom, u kojoj je započela njihova služba:

Pop Juro 1475., pop Grgo Kraljić iz Senja 1498., pop Petar 1504., Dekovic Mate 1526., Markušić Miho 1533., Brankovic Vinko 1538. iz Surana, Beram, kapelan, pre Jure Glavinic 1546., Badovinić Juro (1567), pop Kirin, plovan, iz Pagovice - Grimalda 1599., Belic Ivan (1629), koji je popravio crkvu i nabavio srebrnu kadionicu, krš za procesije itd.; Ladavac Miho (1690); Francinic Filip (1690), kapelan Ladavac Miho, subdjakon 1704., Ladavac Miho (1705), kapelan; Matić Andrej (1707) iz Pazina; Matić Bartul (1721); Derević Antun 1723; kapelan, Nefat Josip, 1731). Rušinčka Juro (1707) iz Berma; Jurčić Mate 1749); Nefat Josip (1774); Sironić Pavao 1775); kapelan; Ružnac Martin (1777), iz Berma, kapelan; Milohanić Martin 1783), iz Berma, kapelan; Suran Gašpar 1785) iz Surana, Beram, kapelan; Verbić Gašpar 1799), kapelan; Ritoša Antun 1802); Ivanić Mate (1806); Jurčić Josip 1813) iz Berma, sin Ivana i Antonije; Polneta Ivan (1824); Bovis Ivan 1826), kapelan; Kosmač Andrej (1833) kapelan; Pušavec Valentin (1835); Bazilisko Petar 1836.; Jemic Juro (1854); Sironić Antun (1855) iz Tyrtža; Pašić Franjo 1869) iz Crnomlja; Šupljina Mate 1870. iz Boljuna, župnik; Bukovec Frane 1877. iz Soteske u Kranjskoj, upravljao kao župnik iz Trviža do 1878; Dekleva Blaž (1887), Grašic Josip, župnik od 23 IV 1890 do 1 XII 1929.

Domaći svećenici iz Berma bili su školovanu nekoji od beramskih svećenika, a nekoji od redovnika glagoljaša u samostanu na Boljem Polju kraj Vižinade. Sada se vide samo ruševine tog samostana.

Opaska Uredništva: *Tu nam je kroničar izručio preč g. monsi. Josip Grašic, koji je bio beramski župnik kroz 40 godina kao jedan od najuglednijih istarskih svećenika i narodnih radnika, a sada živi u Spodnjem Brniku (u Kranjskoj), pritužni bremenom starosti. Pozivljemo i druge istarske svećenike, da bi nam napisali i poslali zanimljive događaje iz prošlosti svojih župa.*

Apostolstvo molitve (II. N.)

Od hrvatskog odjeljenja Biskupijskog ravnateljstva Apostolstva molitve u Trstu primili smo ovaj članak:

Apostolstvo Molitve je božobna družba dobrih kršćana, koji danomice, zajedno sa Isusovim molitvama, prikazuju Vječnom Ocu svoje svagdašnje molitve, djela i trpljenje.

Velečasni oci Isusovci osnovaše ovu družbu u Vals-u, u Francuskoj, na praznik sv. Franje Ksaverskoga dne 3.XII. 1844. Odmah se je družba proširila po čitavom svijetu i sada broji 40 milijuna članova, sakupljenih u više od 100 ilsuda župa, crkvenih zavoda i drug-h ustanova. U našoj biskupiji ustanovljeno je društvo u mnogim hrvatskim, slovenskim i talijanskim župama i broji više tisuća članova. Družinu su Sv. Oci Papa neprestano štitili i obogatili s mnogim oprostima. Posebno je družbu preporučio Benedikt XV. s preporukom »da se svi vjernici, bez iznimke, učlane u A.M.- Svima je A.M. da prošire kraljevstvo Božje na zemlji, u privatnom kao i u javnom životu, stalno rade, da isprosi milost za grešnike, duboku pobožnost za mlaveve i svetost za svećenike.

Da može postići tu svoju uzvišenu svrhu, upotrebljava A.M. kao sredstvo organiziranu molitvu, koju svi članovi, zajedno sa Isusovom molitvom, daruju Po općim mjesečnim nakanama Vječnomu Ocu. Molitvi nadodaju i svoja djela za spas duša, posebice pa vođitelji i voditeljice A.M.

Svi mogu pristupiti u A.M., djeca, muževi i žene, svjetovnjaci i svećenici, koji zajedno tvore ogromni zbor molitelja.

Svaki član, preko mnogobrojnih oprosta, dobiva plod dobrih djela od 40 milijuna članova družbe i 250 crkvenih kongregacija, kao i svih crkvenih redova, a po Isusovim obećanjima postaje također ugodni prijatelj Božji.

Ako tko hoće stupiti u A.M., dovoljno je, da ga vlastiti župnik upiše u župsku glavnu knjigu A.M. i da svaki dan ponovi u mjesečnim apostolskim nakanama uzdah: **»Sve za Tebe, Srce Isusovo«** sa molitvom **»Božansko Srce Isusovo.«** Ništa drugo! Svi smo dužni stupiti u A.M., jer apostolskom molitvom možemo živjeti zaista kršćanski, jer činimo stvar mnogu S. I., jer ugrašavamo mnogu braću od vječne propasti i posebice, jer je organizirana molitva tako moćna, da pobjeđuje sve zablude pakleniskih neprijatelja svete Crkve.

CRKVENE VIJESTI

Broj katolika u Indiji.

Apostolski delegat u Indiji mons. Kierkels javlja, da je broj tamošnjih katolika dostigao 5 milijuna. Ova brojka najvolje pokazuje ogromnu snagu Kristove nauke, rad katoličkih misijonara kao i samozatajnih svećenika, čiji se broj stalno povećava.

Crkva u Japanu.

Bivši japanski poslanik Toshio Shidori poslao je iz koncentracijskog logora pismo japanskom ministru vanjskih poslova, u kojem iznosi mišljenje, da sadašnja prekla ki carstva mogu biti dobiti dani na Japan. Japanci — kaže on — ne bi se smjeli odupirati prihvaćanju Kristove nauke. Mnogi su plodovi zapadne kulture preneseni i prihvaćeni u Japanu, pa nema razloga ne uvi-useret katoličkoj vjeri. Nadošlo je vrijeme za jednu temeljnu promjenu u odnosu prema katoličkoj crkvi. Držanje cara koji se više ne smatra pomoćnom Boga, ohrabrit će širenje katoličke vjere u narodu.

Karaški biskup pomaže Evropsku djecu.

Nadbiskup James Morrison u Antigonishu (Kanada) odredio je da se prodaja jedna poznata zbirka umjetnina iz njegove biskupije, da bi se dobivenim novcem moglo kupiti ulje od bakalara i otpremiti ga u Evropu, kao dar potrebnoj djeci.

Pokrat da se opet uvede sedost zapovijedi Božjihu Nizozemskoj.

U Haarlemu u Nizozemskoj bit će izložena u svim trgovinama, na svim javnim mjestima, slika izraelskog vođe i proroka Mojsija, ispod slike bit će ubilježena jedna od deset zapovijedi, koje je Bog dao Mojsiji na gori Sinaju, da postanu zakonom za čitavo buduće čovječanstvo. Svaki tjedan bit će nepromijenjena, ispod slike Mojsija jedna od deset zapovijedi. U isto vrijeme držat će se svake nedjelje propovijedi u svim katoličkim i protestantskim crkvama o zapovijedi, koja će tog tjedna doći na red.

Nedavna poruka američkog nadbiskupa u Bostonu mons. Ricarda J. Cushinga, da deset zapovijedi Božjih premda su vrlo stare — »mogu uvijek pokazati pravi put naših dužnosti prema Bogu, prema samom sebi i prema drugima«, prihvaćena je i u praksi primjenjena u tom pokretu katoličke akcije u Nizozemskoj.

Židovi zahvaljuju Sv. Ocu Papi.

Sa kongresa talijanskih židova u Rimu, upućena je papi poslanica, u kojoj se izražava njihova velika zahvalnost za dokazano bratstvo i pomoć katoličke crkve u vrijeme nacističkih progona Židova. Poslanica ističe, kako je bilo mnogo katoličkih svećenika, koji su dospjeli u zatvor ili u logor, a neki poginuli i smrt samo zato, što su pružili pomoć progonjenim Židovima.

Razne vijesti

Zeljeznička pruga Moskva-Tiflis, koja je jedna od najljepših pruga na svijetu, ovih dana je ponovno uspostavljena te je krenuo prvi vlak.

U Belzenu, u zloglasnom njemačkom logoru, podignuo je židovski odbor povodom prve godišnjice oslobođenja spomen-ploču, koja će postojeći svaki prolaznika, da je na tom mjestu ubijeno 30 tisuća Židova.

U njemačkim školama otkrivena su neka tajna društva, koja su pisanjem i propagandom nastojala da najveći zločinku Irmu Greese proglase junakinjom i uzorom njemačke djevojke. Ona je bila najokrutnija stražarica u koncentracionom logoru u Belzenu.

U japanskim izborima pobjedila je sa ogromnom većinom liberalno-desničarska stranka.

Prodajednik Senat posjetio je u Pragu izložbu, koja prikazuje dogodjaje i predmete iz borbe jugoslavenskih naroda za oslobođenje.

Na temelju ustava Jugoslavije izradjuje se sada u beogradskoj skupštini opći zakon o narodnim odborima. Postavljeni su temelji za upravne odbore, podjeljene na mjesne, gradske, kotarske i oblasne narodne odbore.

Jugoslavenska vlada priznala je sve obaveze i ugovore predratne Jugoslavije prema Americi. Na temelju toga je ministar vanjskih poslova Amerike dao izjavu o priznanju sadanje jugoslavenske vlade i o uspostavi redovnih diplomatskih odnosa izmedju Amerike i Jugoslavije.

U bolnici Lubin izkopala je omladina dobrovoljnim radom mnogo vocnih drvljaćica, kojih u Istri imade jako mnogo, a koje će se presadit i poslje korisno upotrebiti za ojeljenje vodska. Oso tog korisnog posla brine se gospodarska škola u Poreču, Pazinu i Vodnjanu.

Omladina u Motovunu nakrcala je jedan kamijon drvima, koja će služiti omladini u Buzetu, na čijoj će zgradnji novog mosta Sušak žitjeka.

Na vesti Livade-Sovinjak popravila je omladinska omladina porušeni most. Radu je prisustvovalo 86 omladinaca i omladinki.

Pretsjednik Truman izjavio je u svom nedavnom govoru, da će Sjedinjene Države učiniti sve moguće, da izvezu svaki mjesec jedan milijun tona žita iznu zemljama, koje su najviše potrebna. U Americi i Engleskoj bit će zatvorena potrošnja brašna, da se lakše pomogne gladnim narodima.

U državi Orango pronadjen je novi bogati rudnik zlata. U svake tone iskopane rudače dobiju se dva kilograma čistog zlata.

Mladi talijanski radnik Fibione Mattolini izumio je spravu, koja će sprečavati da se vlak treba kod vožnje.

U Francuskoj je gospodja Jaillon rodila trideseto dijete. Od svih imade 15 živih, a najstarijemu je 26 godina.

U Jugoslaviji su u mnogim mjestima otvoreni tecajevi, u kojima će se nepismeni naučiti čitati i pisati.

Ruske vlasti u Mandžuriji pristale su da predadu kineskoj vladi bivšeg kralja Mandžurije Pu Yi, koji je opružen kao ratni zločinac.

Godišnjicu smrti predsjednika Roosevelta proslavili su u Americi veoma svečano. Sve su zemlje svijeta tom prigodom poslale telegrame predsjedniku Trumanu.

Bivši komandant logora Osvjećima kazao je kod rasprave proti Hitlerovim suradnicima, da je prema njegovom računu u ovom logoru uništeno 2 milijuna i 500 tisuća ljudi i da ih je barem 500 hiljada pomrlo od gladi i bolesti.

Namjestenici U.N.R.R.E. moraju posvuda voditi pravi rat sa štakorima. Protiv ovih štetnih životinja upotrebljavaju otrove, pilu drugu sredstva. Stručnjaci kažu, da je štetka sa štakorima dobivena. Najviše su ih uništili otrovanom hranom, koju su im dali pojesti.

Jedan sovjetski učenjak pronašao je novi kovinasti spoj, nazvan »magnikol«, koji ma 15 puta jaći magnetizam negoli celik sa tungstenom.

Maršal Tito zahvalio je britanskim specijalistima, koji su došli u Beograd, da pomognu liječenje naših bolesnika pomoću plastične kirurgije, koja nadomiještava odnesene ili odrezane dijelove tijela. Maršal je izrazio svoje divljenje za takav uspješni način liječenja.

Dr. Fiegel, kancelar Austrije, održao je pred mnoštvom naroda u Insbrucku govor, u kojem je najodlučnije tražio, da se južni Tirol povrati Austriji.

U Pragu održan je veliki miting čehoslovačkih partizana. Sudjelovala su na mitingu također odaslanstva francuskih, talijanskih i jugoslavenskih partizana.

Izlazi sa dozvolom A.I.S.

Odgovorni urednik: svešć. Božo Milanović.

Tiskara: Smolars & Nipota - Trieste.

A odnosi iza zahvalę treba da se svdje u rodnom mjestu Vladimira Gortana pomoćnino za njegovu dušu, jer tako neće biti ova proslava samo nama na utjehu nego i njemu na korist. Uzdignimo svi zajedno i složno svoju pamet k Bogu i recimo zajedno sa svećenikom »Iz dubina vapijemo k tebi Gospodine, Gospodine, glas mu naš čuješ!« Dosteć se duši svojega sluge Vladimira prudruzi, svećima i odabranicima svojim i otrost je trajnom rosom milosrdja svoga. Sveto pismo nam nalaze kaže, da je »sveta i spasonosna misao moliti za pokojne, da im se oproste grijesi, to jest kazne.

Akoone bi bilo života poslije smrti, onda bi čovjek bio zaista najnesretnije biće. Svaki se čovjek vec na mrtvo rodi, životi. Svi ljudi svih vremena i iz svih naroda žele živjeti trajno bez konca i kraja. I oni, koji sami sebi uzmu život, ne ćine to iz mržnje prot; življenju, nego iz strahа pred nesrećom. Kada dakle ne bi bila ispunjena ljudima želja naravna i trajna za vječnim životom, tada bi oni bili najnesretnija bica na ovome svijetu. Najveća naša želja, što je bostmo od zipke pa do groba, bila bi za naš neprestano razočaranje i prevara. Uzalud bismo se na ovom svijetu veseliti oko nedužnog djeteta, promatrnsom cvijeću na polju i zvjezdama na nebu, kad bi sa smrću svršilo za nas sve. Ali ete, sigurno nam je nada i njihu donio Onaj, koji je došao sa drugoga svijeta, a to je Isus Krist. On je jedini na koje, nitko na ovome svijetu nije nikako pogreške. On sinj, kao svjeski velikan u stedinj ctave povijesti. Četiri su ga tisuće godina ljudi očekivali, proročr su o njemu proroko vali i pjesnici pjevali, a poslje njegova rodjenja mu se mnine ver dvije tisuće godina klanjajti stotine milijuna ljudi, i to mnogi najkulturnijim narodima. I taj Isus, eto odgovara Marti, kako stoćamo u evanđelju mrtvačke misse: »Ja sam uskrsnuće i život, koji vjeruje u mene, i ako umre, živjet će«. Tako nije još nikada nitko drugi govorio ni prije ni poslije njega. A s njime nas ljeti sveta Crkva kao nasa dobra majka govorec, da nam je si Isusi zasjala nada blaženoga uskrsnuća te premda nas ožalošnje sigurni udes umiranja, ipak nas ljeti obećanje budućega uskrsnuća »jer tvojim se vjernicima, Gospodine, život samo mijenja, a ne oduzimlje jer kad se razori ovo naše tijelo, ta kuća našega zemaljskoga boravka, pripravlja nam se vječni stan na nebesima.« A kao što kod ljudi zasluženje uzvišenu ljubav samo ono što je ljepo i što tako i Bog hoće da se očiste oni, koji dodju k njemu, prije nego ga počnu blaženo gledati licem u lice. Do tog nas očišćenja vodi ne samo naše trpljenje, nego i Isusove zasluge. Zato i pjevamo u crkvi: »Izbavi me, dragi Gospodine od svih vjerova u dan onaj strašni kad se potrese nebesa i zemlja«. I zato: »Što ne vrijedi molba moja, neka mi milost tvoja, da ne gorim bez pokoja«. A Bogom nadahnuti pjesnik kaže: »Duša se moja uja u Gospodina, jer je milosrdje u Gospodina i obilno je u njega otkupljenje«. Tim ufanjem podrudrujemo se i mi molitvi svete Crkve za pok. Vladimira govoreći Bogu »Daj da ovaj koji je za života bio obilježen znamenom svetoga Trojstva dobije tvoju milost«.

Svojim molitvom uzdižeme danas mi istarski Hrvati k Bogu ovdje na najzgodnijem mjestu, što ga u Istri imademo. Na tom beramskom brežuljku, gdje je župnik Grašic kojega se također moramo danas sa zahvalnošću sjetiti, kao što se ga je bas ovih dana ugodno sjeti naš prvi predsjednik. Nazor. Kroz 40 godina svjetlio je svjetilom prijekrom u tadu za narod i davao mudre savjete i nenikim i ućešima te je i ovu crkvu sagradio Beramcima, da bi se u njoj molili Bogu za sebe, za svoje pokojne za svoju djecu. Ali ne samo to. Mi sto ljudi tih svetišta Majke Božje na Skriljinama kamo su bolesnici dolazili tražiti Božji pomoć u svojoj nevolji i gdje su ostavljali svoje štake, koje se ondje još čuvaju kad je Bog učinio čudo na njima. U onom su svetištu, na zidovima crkve pobožne ruke svećenika glagoljaša i pučkih stikara već pred više stotina godina ostavile znakove čvrste i nadnaravne vjere naših otaca. Oko onog svetišta počivaju kosti mnogih beramskih pokoljenja. Ono se je mjesto tako dopalo našem velikom otcu, biskupu Dobrili, da je zaželio u vrijeme svog života da bi i njegove kosi počivale ondje u sjeni one starinske crkvice Majke Božje. Ako Bog dade mogućnost treba da mu tu želju ispunimo, čim bude moguće, i da njegove kosti, kao kosti svojeg najvećeg Istranina, preneseno sa trščanskog groblja onamo i da mi ondje podignemo spomenik pa da iz svih krajeva Istre dolaze tamo naši Istrani hodočastiti. Tu misao neka bude danas zasijana u nama. I ti, Nina, ljubljenje gradišće blaže, na tom polju daj mu grobu, svojim svijetom grob mu kiti. Na prošlosti budućnost se snuje. Moramo ne samo pokazati biskupu Dobrili svoje zahvalnost time, da ispunimo njegovu želju, nego je potrebno također da tražimo njegov zagovor na nebesima i da crpimo novu moć na izvoru njegovih riječi i naučaka. »Ko bodeno kretali pravem sto nam ga je on pokazao nevemo pogrješili. Sva je naša kultura kroz stoljeća zadojena i isprepletena kršćanstvom i odlaji mjeri da taj upliv ne bi mogao iskopati iz sebe mi onaj, koji bi to htio učiniti. Ako bi tko odrezao plemenitu vocku ispod mjesta, gdje je cijepljena, onda bi iz iste vocke izrasle samo divlje grane i ona ne bi više donosila plemenitog ploda. Tako bi se dogodilo s našim narodom, kad bi se odsjeklo od kršćanstva. Vidjeli smo, do kakvih su strahota došli ljudi u Njemačkoj, kad je Hitler počeo, kako je sam govorio, strgati kršćansku koru sa njemačke duše.

Pred 32 godine gledali smo nekoji ili mnogi između nas isto tako kao danas, kako se tu na beramskom brežuljku sakupljaju naši Istrani iz raznih strana Istre iz svoje narodne prvake koracalo je jedno mladenačko društvo za drugim pod svojim narodnim zastavama k staricnskoj crkvici Majke Božje na Skriljinama, da ondje najprije, nakon svete mise saslušaju riječi svojih narodnih vodja, da se napiju ljubavi do svojega naroda i da se zavjere čvrstom voljom za rad oko bolje narodne budućnosti. Bilo je to god 1912. na taboru mladenackih društava, prvih u Istri, sa kojega su se onda svi prisutni u povorci vratili opet na onaj beramski brežuljak, da pomenu odine zavjet Bogu narodni. Tako eto, kao što se je nekada rekło za Betlehem, možemo i mi reći za Beram, da nije najmanji među istarskim najstima.

Zato nije bez posebne veze sa onim taborom dogodjaj, koji se je 17 godina ka-nuje dogodio ovdje u Bermu kad se je nekoliko mladića udružilo, da pred svjetom javno pokažu svoj prosvjed protu tlačenju našega naukorpnoga naroda. Sumnjam, slušaj, koji se je tada dogodio god Kalnuževnu brijegom, nije se dogodilo po njihovoj nakani, nego, kako nam je dobi i poznato, tek po nesrećnom slučaju. Njihova je namjera bila čista, jer su htjeli samo odvratiti svoje suna-rodnjake od toga, da svojim glasovima podrže krivce i nasilja onih, koji su ih činili i koji su tek par godina prije kod paznoške jame tjerali ubojitim oruđem na golemu narod od izbornih prava. Zato je Vladimirova žrtva bila ne samo čista nego i prosvjed protu nasilju nad cijelim hrvatskim narodom u Istri. To pokazuje činjenica, što je svih pet mladića bilo povedeno neobičnom strogošću najprije u Pazin, zatim čak u Rim, a onda iz Rima u Pulu, kamo se je za one dane preselio iz Rima sud. Sto dana državne posebni tribunal, da ih sudi pred očima cijave države. Onaj proces bio je namijenjen njima samo po imenu, a u istinu bio je učinjen proti cijelom našemu narodu u Istri zato, što se je nakon više godišnjeg surovog tlačenja i uništavanja usudio pokazati svoju svijest i svoj ponos. A smrt Vladimira Gortana imala nam je biti tada znak, da se moramo bez otpora pomiriti sa svojom narodnom smrti. Ali veliki Bog koji čini da sije sunce i na dobre i na zle, koji čini da sije sunce i na dobre nad zlotama i nevoljnicima, pokazao je moć svoje vječne pravde. Nasilnici su 16 godina kasnije kukavno svršili, a naš se nevoljni narod počinje veseliti svojoj narodnoj nezavisnosti i svojoj novoj budućnosti. Dao Bog, da ta nezavinost ne bude kratkotrajna, kad sad sunce proviri između oblaka, nego da bude trajna i da je ne uprotirjebimo za grijeh i za udaljivanje od Boga, jer to bi bila nasa propast. Samo približavanje k Bogu i poštivanje vječnih Božjih zapovijedi može nam donositi bolju budućnost.

Tom prigodom treba da se sjetimo i svih drugih, koji su se za naši slobodu i za naše narodno dobro borili i život svoj žrtvovali. Neka bude slava njima i od Boga vječni pokoj, kao što i onima, koji su za naše narodno dobro ili mogli ili radili perom i govorom. Isto tako neka bude slava Vladimiru Gortanu, koji je dao pred očima Evrope za svoj narod sve, što je imao, naime svoj mladi život. Po njemu je Istra postala bogatija za jednog mučenika; u njegovoj je smrti našao narod zalog bolje budućnosti.

Kad je imao umrijeti na sudbonosnoj stolici, nije nitko od nas mogao da mu se približi i da mu donese koju utješnu riječ. Njegova jadna majka nije mogla ni govoriti, sve suzama ruke oko vrata i da se isplače nad njegovom glavom. Mnogi, koji su bili puni mržnje i koji nijesu poštivali niti veličanstvo smrti, tražili su naslađu u izrugivanju. Ali naš ga je narod iz daleka žalio i preporučivao Bogu.

Jedna naša stara hrvatska istarska pjesma pjeva o Antunu mladiću, koji je bio ustrijeljen baš onda, kad je izlazilo sve ljude, i kaže: »Kad su ga nosili od plaća do lože, svi su govorili: Ljubilui ga Bože! Antuna mladića, na kojeni je već rože, nego na gori-liske«. Kad su Vladimira Gortana nosili mrtvoga sa stratišta do groba, tada je i za njim, kao i za Antunom mladićem govorio naš narod: »Pomiluj ga Bože«. A da je mogao, bio bi bacio i na njega više »rožic«, nego li je na gori lišća.

Neka bude Vladimiru Gortanu od nas slava i zahvala za smrt, koju je podnio, a od doga milosrdje i pokoj vječni djegovoj duši. Svjetlosi vječna mu svjetlila, da počiva u miru. Amen.